

TESTY ŠKODA ROOMSTER, Hořovice

Úvod

V nedávné době se na ústavu K622 uskutečnil tzv. crash-test, při kterém studenti za pomoci svých pedagogů realizovali simulaci srážky osobního automobilu s chodcem. Po úspěšném provedení posloužilo upravené vozidlo, které poskytla ŠKODA AUTO a.s. ještě k několika dalším testům. Na opuštěné ploše letiště v Hořovicích (9. 10. 2009) byly zkoumány vlivy různých zrychlení, schopnosti řidiče nebo například fyzikální možnosti samotného auta. Byly rovněž vyjmuty a detailně studovány některé důležité dopravně-bezpečnostní systémy, například světlomety, airbagy apod. Celá akce byla zakončena asi o dva týdny později, kdy si studenti, opět v Hořovicích, mohli vyzkoušet na vlastní kůži práci profesionálních hasičů při vyprošťování posádky z havarovaného vozidla za pomoci speciálních nástrojů, především hydraulických.

Technické parametry vozidla

Škoda Roomster 1.2 12V HTP

Objem: 1198cm³
Výkon: 51kW/5400 ot.
Toč. moment: 112Nm/3000ot.
Převodovka: 5 st. (manuální)

MĚŘENÍ ZRYCHLENÍ

Do vozidla byl instalován modul MTi Xsens Technologies B.V. schopný měřit mimo jiné zrychlení působící na karoserii ve třech osách a modul ETANU 2.0 (tzv. „Maďar“). Řidiči vozidla pak měli za úkol rozjíždět se a brzdit různými způsoby po letištní ploše. Nejprve se jednalo o pomalý rozjed na rychlost 50 km/h, která byla několik vteřin udržována, než se následně začalo zvolna brzdit. Styl jízdy „vezeme babičku“. V kontrastu k tomu probíhaly jízdy druhé, kdy řidič měl co nejrychleji akcelarovat na rychlost 50 km/h, tuto rychlost několik vteřin udržet a následně brzdit s maximální razancí.

Výsledky tohoto měření můžete vidět v příložených grafech s vyhodnocením.

Zajímavé výsledky poskytlo měření vlivu bočního zrychlení na posádku automobilu. Již při bočním zrychlení blížícím se 4 m/s^2 se začíná člověk cítit poměrně nekomfortně. Při zrychlení cca 6 m/s^2 již musíme vynaložit značnou energii na přidržování se, abychom v autě „nepoletovali sem a tam“, pocit z jízdy je silně nekomfortní.

Losí test

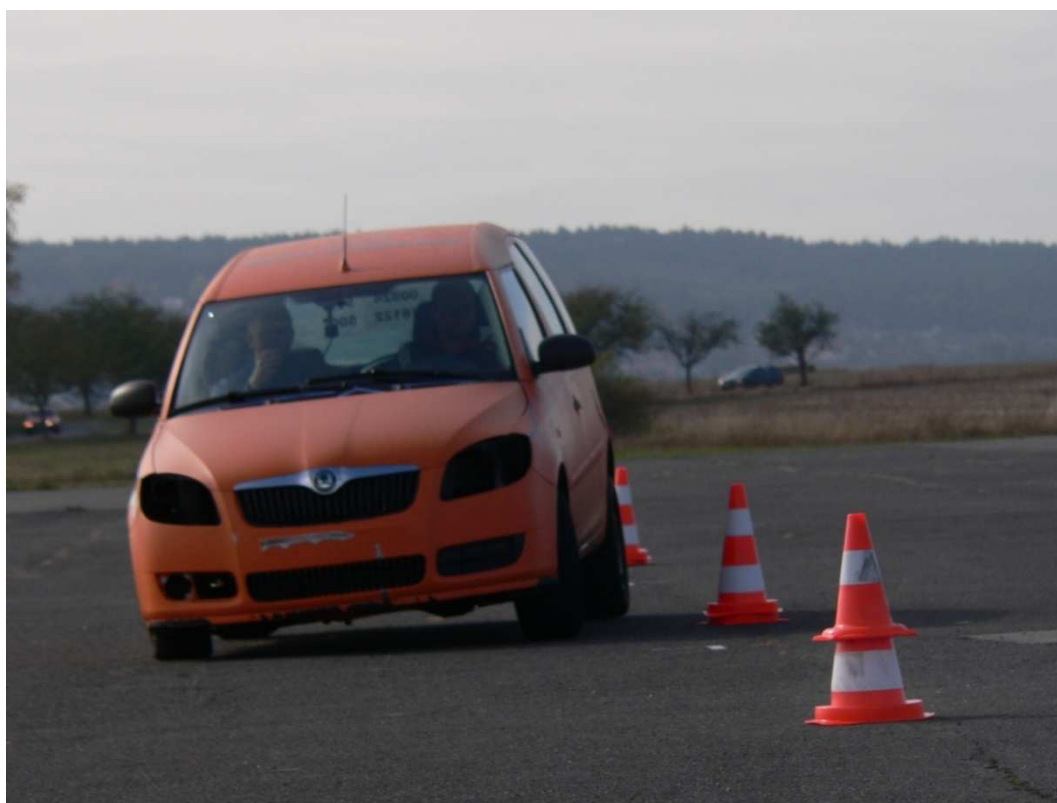
Losí test je v podstatě zkoumání stability vozidla při náhlém prudkém vychýlení od osy jízdy z důvodu vniku nepředvídatelné překážky na vozovku. S tímto jako první přicházely severské automobilky, z čehož ihned vyplývá i název. Ve skandinávských zemích nezřídka dochází ke kolizím s losem, jejichž následky mohou být díky vysoké hmotnosti a výšce těžiště zvířete fatální.

Tento test byl kromě měření zrychlení spojen i s jakousi „jízdou zručnosti“, kdy řidič měl z plynulé jízdy zastavit před překážkou co nejbliže. Největší borci to zvládali i na přesnost několika centimetrů.

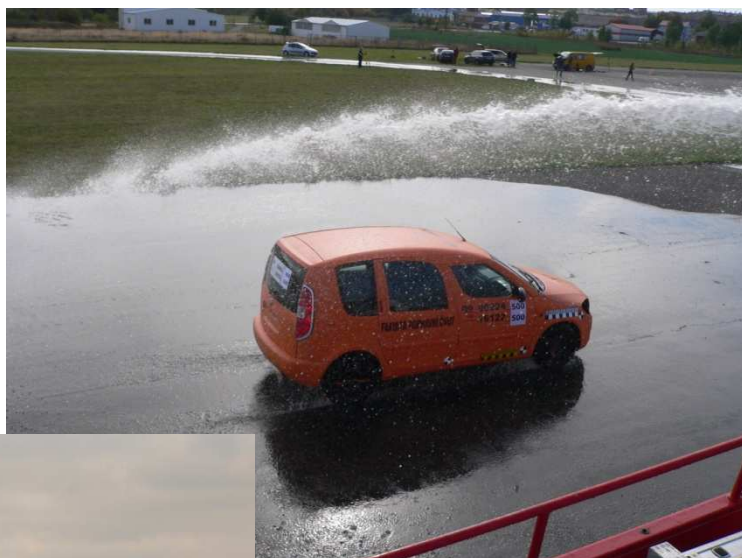

Měření zrychlení karoserie při slalomu.

Simulace nepříznivých povětrnostních podmínek

Ve spolupráci s profesionálním hasičským sborem Hořovice byly realizovány i nepříznivé povětrnostní podmínky jako například i centimetrová vrstva vody na vozovce. Kromě měření měli studenti i možnost bezpečně si vyzkoušet chování auta na takovém povrchu a ověřit si, že není úplně snadné umět zvládnout smyk.

SIMULACE GEODETICKÉHO VYTYČOVÁNÍ BODŮ NA MÍSTĚ NEHODY

Použité přístroje:

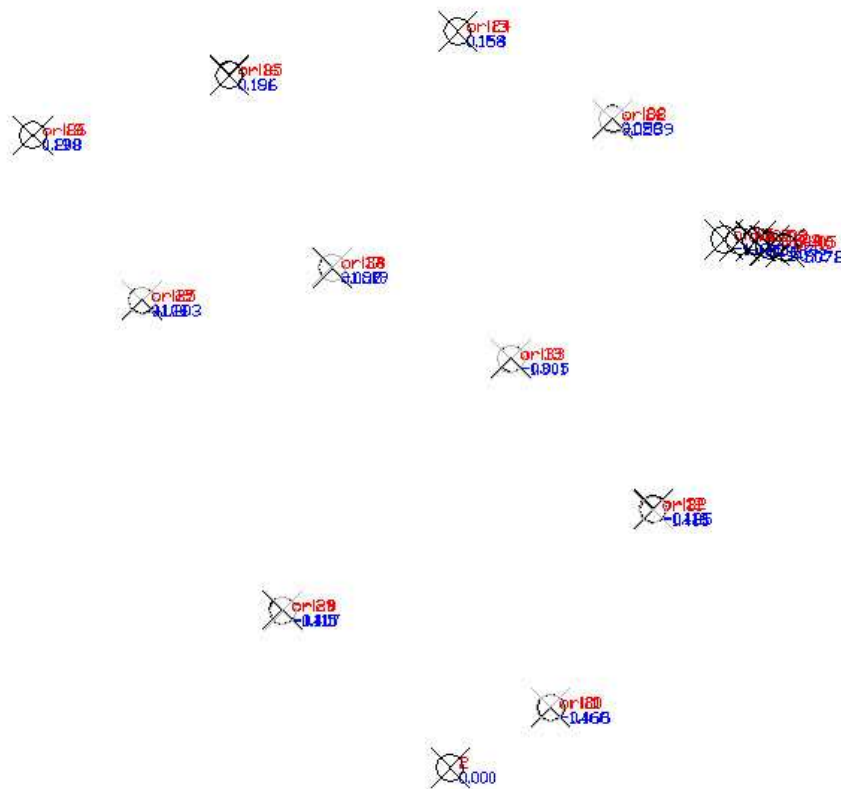
Total Station TOPCON 7003i

Total Station TOPCON 9000

Po stručné úvodní přednášce na téma práce s totálními stanicemi si studenti sami mohli měření vyzkoušet v praxi. Na letištní ploše byly označeny body, jejichž polohu si dvojice studentů zkoušely zaměřit. Měření probíhalo ve dvojici vždy dvakrát. Každý působil jednou jako figurant a

jednou jako obsluha totální stanice. Každý měřil vždy polovinu bodů hranolovým měřením a druhou polovinu bezhranolovým měřením. Výsledky ukázaly, že měření probíhalo poměrně přesně.

„PITVA AUTOMOBILU“

Na následujících obrázcích se můžete podívat, jak vypadá použitý systém airbagů. Kromě samotného bagu lze vidět vyhořelou pyrotechniku a řídicí jednotku.

Nezdařený pokus o zadření motoru

Po vypuštění veškerého motorového oleje byly snaha dosáhnout jízdou úplného zadření a likvidace motoru, aby existovala alespoň hrubá představa, jak daleko je automobil v takovémto stavu dojet. K údivu všech se to ani po ujetí několika desítek kilometrů (i velmi nešetrnou jízdou s na nízký převodový stupeň s vysokými otáčkami) nepodařilo. Podle zvuku byl motor již značně poničen avšak stále provozuschopný. Vozidlo vzalo za své až u hasičů, kdy motor běžel několik minut na plný plyn bez zařazeného rychlostního stupně.

Práce hasičů

Manipulace s hydraulickým vyprošťovacím zařízením není rozhodně lehkou záležitostí. Pracovat ve větší výšce nad zemí s nástrojem o hmotnosti kolem 20kg je fyzicky značně náročné. Ani samotné vyprošťování není jednoduché tak, jak by se na první pohled mohlo zdát. Je zkrátka třeba vědět „kam sáhnout“.

Kalené sklo versus lepené sklo

Čelní skla dopravních prostředků jsou vyráběna jako lepená, kde je vrstva skla, fólie a opět vrstva skla. Fólie brání sklo při střetu s cizím tělesem před „vysypáním se“, takže například i při mohutném úderu páčidlem sice popraská, ale zůstane vcelku. Kdežto ostatní skla jsou kalená, je v nich vysoké vnitřní pnutí a při soustředění energie na malou plochu dojde k jejich popraskání a vysypání. Obrázky hovoří za vše.

Vlivem vysokého vnitřního pnutí v kaleném skle dojde při úderu k jeho roztržení. Na vyjmutí čelního skla je potřeba použít řezných nástrojů.

V Praze dne 25. října 2009

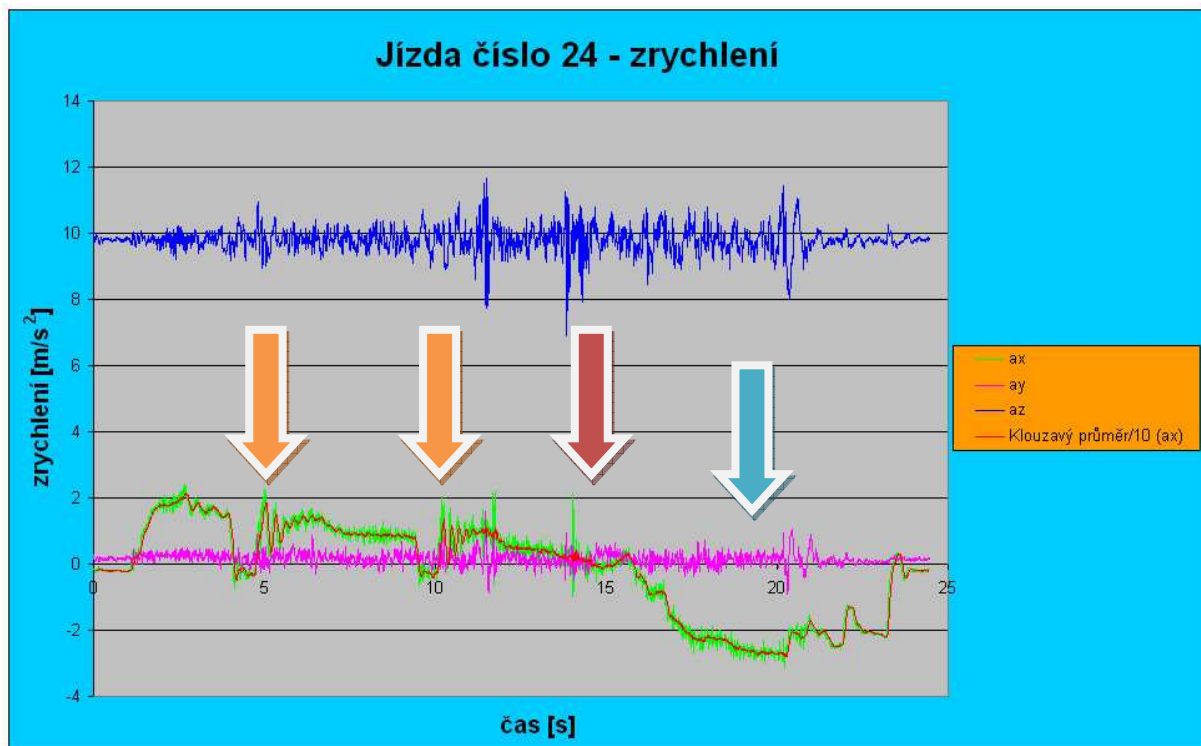
Tomáš RENDL, ČVUT FD, 3-50

GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ NAMĚŘENÝCH DAT

KLIDNÁ JÍZDA

1.1 Průběh zrychlení

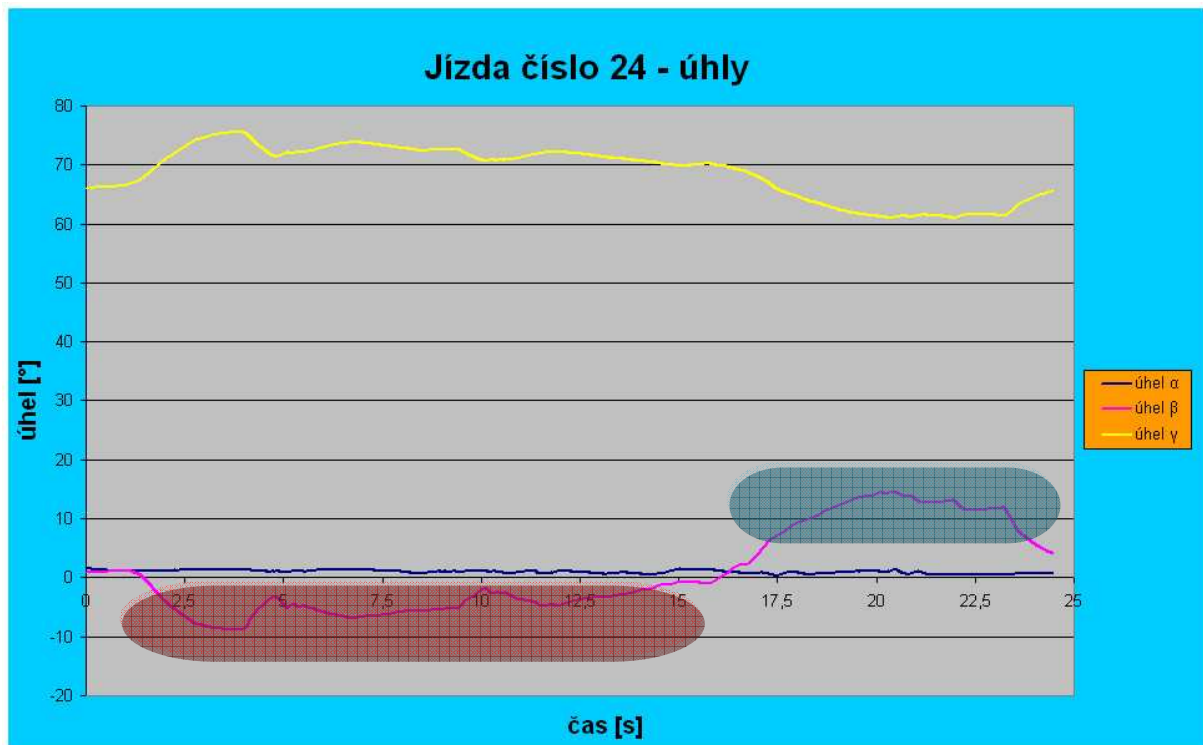

Pozorujeme pozvolný nárůst dopředného zrychlení (zeleno-červená křivka a_x), následný pokles při přeřazování na vyšší rychlostní stupeň (v místě oranžových šipek), udržování konstantí rychlosti – zrychlení kolem nuly (červená šipka), přechod do záporných hodnot - pozvolné brždění až do zastavení (modrá šipka).

Dopředné zrychlení se při klidné jízdě pohybovalo v průměru 1,5 – 3,0 m/s^2 . Maximální zpomalení dosahovalo hodnoty okolo -3 m/s^2 .

Oproti u agresivní jízdy (2.1) se průměr zrychlení pohyboval okolo 5 m/s^2 a zpomalení až -9 m/s^2 !

1.2 Průběh náklonu karoserie

Vozidlo se při rozjezdu naklápí mírně dozadu (červená oblast), při brzdění se karoserie naklápí dopředu. Rozdíl extrémů náklonů karoserie může činit až 25°.

Vysvětlivky ke grafům:

a_x – dopředné zrychlení

a_y – boční zrychlení

a_z – zrychlení ve směru kolmém na pojížděnou plochu

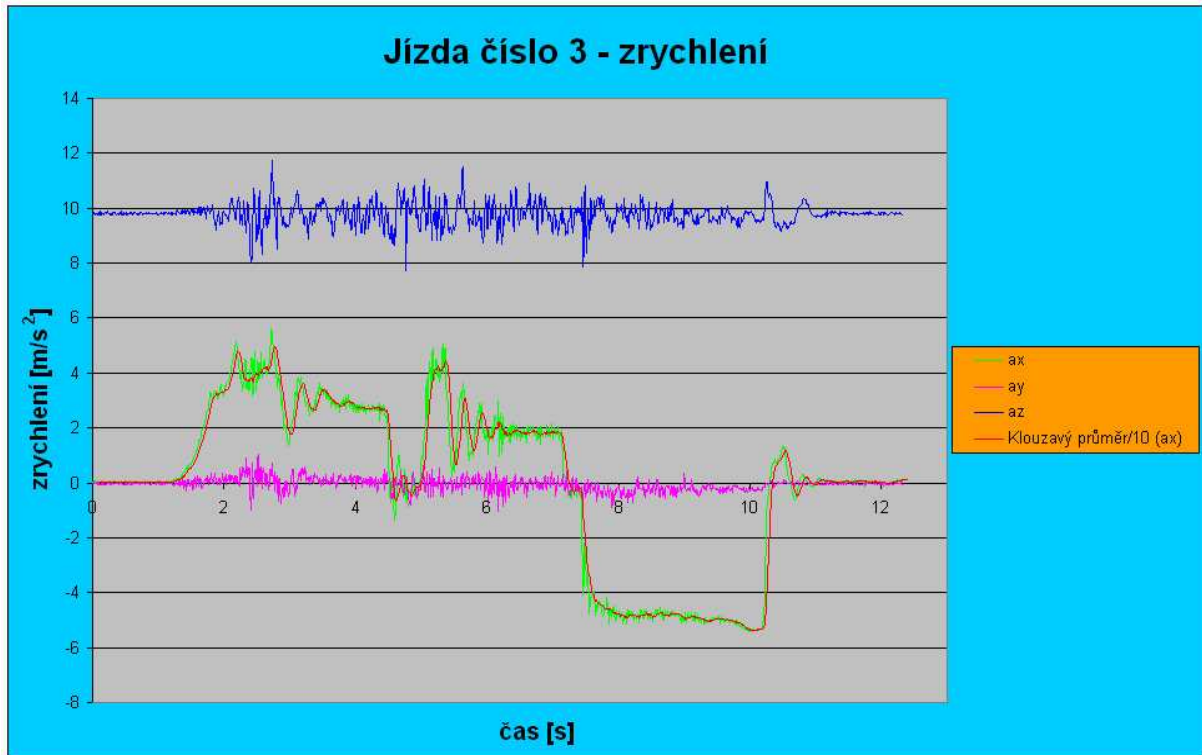
α – náklon ze strany na stranu

β – náklon vzad/vpřed

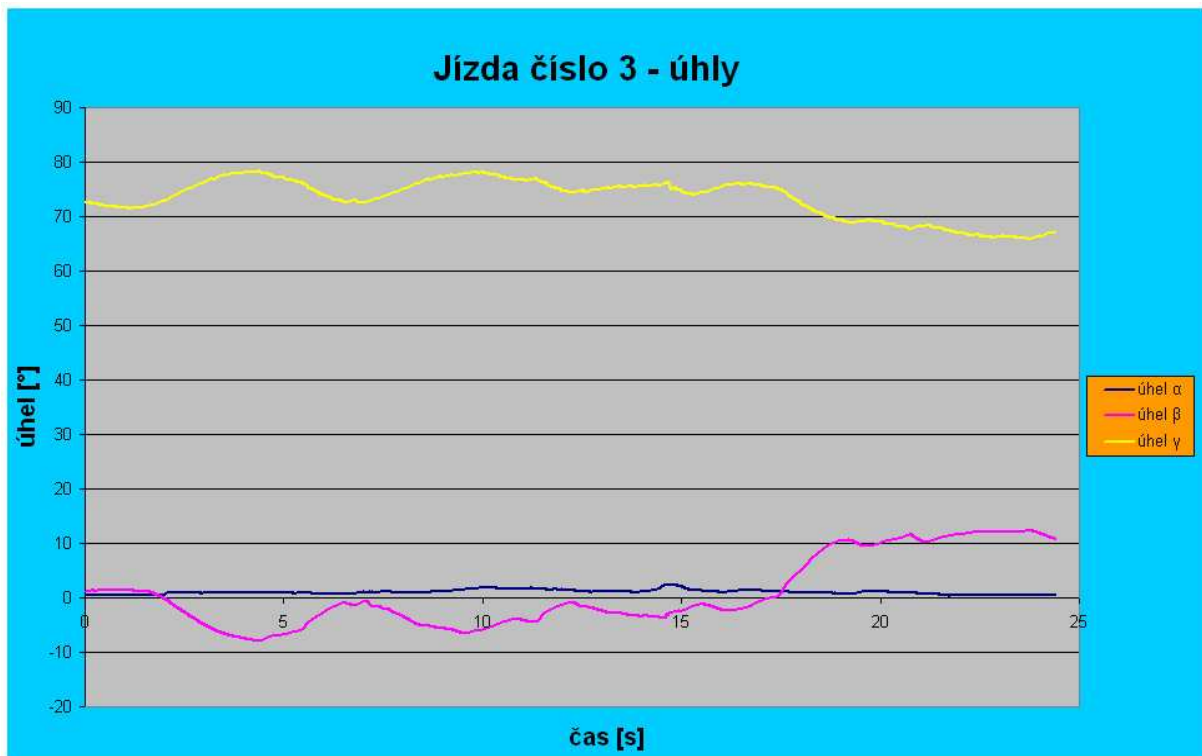
χ – smyk

AGRESIVNÍ JÍZDA

2.1 Průběh zrychlení

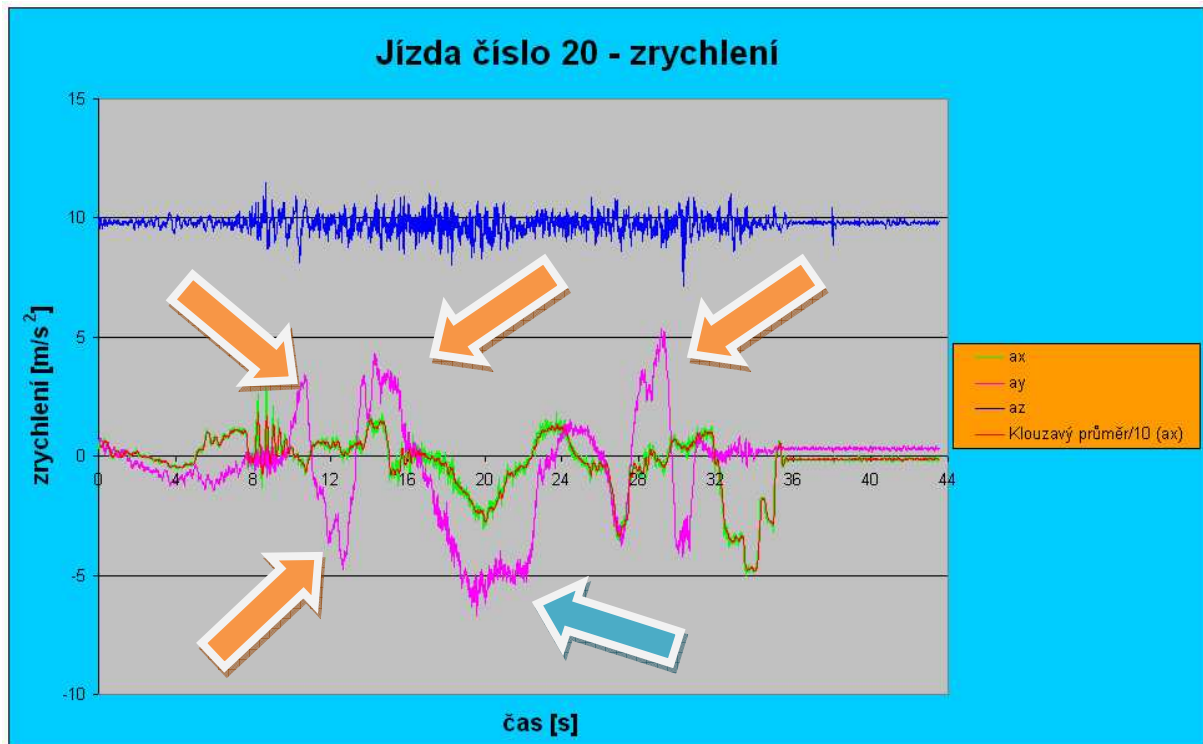
2.2 Průběh náklonu karoserie

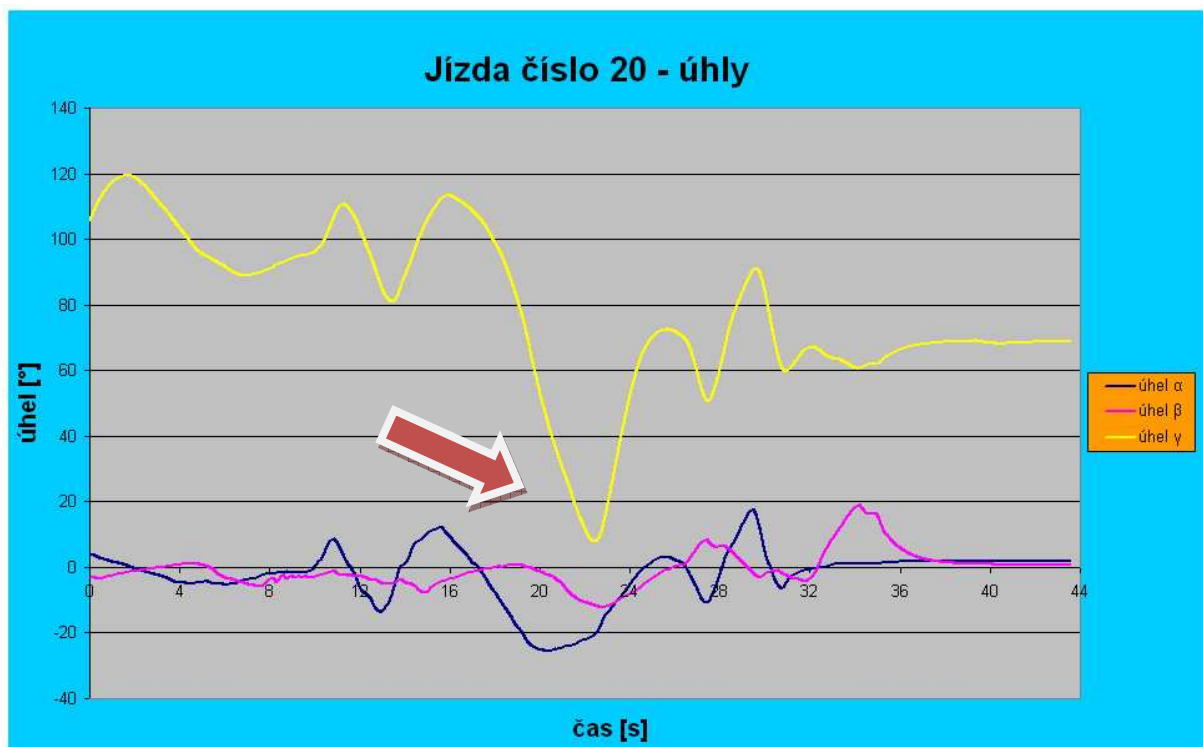
SLALOM

3.1 Průběh zrychlení

Pozorujeme velký střídavý nárůst a přechod do záporných hodnot bočního zrychlení – objíždění kuželů (oranžové šipky). V místě označeném modrou šipkou vidíme moment, kdy se vozidlo otáčelo k jízdě zpět (v grafu 3.2 tomuto odpovídá místo označené červenou šipkou) – vozidlo zpomaluje a zároveň se otáčí.

3.2 Průběh náklonu karoserie

Při slalomu dochází k velké stáčivosti vozidla (=smyk), toto je velmi patrné hlavně v místě označeném šipkou, kde se vozidlo otáčelo smykem tzv. přes ruční brzdu. Jízda na hranici adhezních možností způsobuje i zřetelné naklánění vozidla ze strany na stranu.